

26. 11. 2020

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

K zásadě rovnosti účastníků ve správním řízení

Zásada rovnosti jako jedno ze základních východisek pro vedení správního řízení, je zakotvena v § 7 zákona č. [500/2004](#) Sb., správní řád, ve znění pozdějších právních předpisů (dále jen „SŘ.“) Formálními nedostatky při vedení správního řízení však často dochází k zásadnímu porušení této zásady, čímž může v konečném důsledku dojít k zatížení správního řízení vadou, jež zakládá nesprávné rozhodnutí ve věci.

Při zastupování účastníka správního řízení je prověření správné aplikace této zásady jedním z okamžiků, kdy je možné relevantně zpochybnit správnost postupu správního orgánu.

Ústavní soud České republiky se zásadou rovnosti účastníků zabýval ve vztahu k soudnímu řízení ve svém nálezu ve věci vedené pod sp. zn. II. ÚS 2732/15 ze dne 12.1.2016, kdy tento soud přezkoumával soulad rozhodnutí Městského soudu v Praze s normami ústavního práva. Předmětem přezkoumávaného rozhodnutí bylo právní posouzení delikttní odpovědnosti subjektu správního práva ve vztahu k rozhodovací praxi správního orgánu, potažmo správního soudnictví, ve věci deliktů, jež jsou svou povahou obdobné k projednávané věci. Zároveň pak ústavní soud ve stejném rozhodnutí hodnotil konflikt aplikace zásady dispoziční ve spojení s aplikací zásady „vigilantibus iura scripta sunt“ v konfrontaci s aplikací zásady „iura novit curia,“ která má v rámci aplikace závazné judikatury překročit rámeček zásady dispoziční.

Konkrétně tento postulát pak ústavní soud shrnul v čl. 33 citovaného rozhodnutí, když uvedl následující: „*V situaci, kdy si byl Nejvyšší správní soud při rozhodování této věci jednoznačně vědom existence vlastního rozsudku sp. zn. 6 As 125/2014 a právního názoru v něm obsaženého (kromě skutečnosti, že tato povědomost plyne přímo z obsahu napadeného rozsudku, předpokládá se tato znalost rovněž z obecné zásady iura novit curia, neboť i precedenční rozhodnutí soudů představují právo v širším slova smyslu a soud je povinen dobře znát - zejména vlastní - judikaturu) a protože skutkové a právní okolnosti případu zcela jednoznačně nepřipouštěly možnost distinkce, bylo možno postupovat jen dvěma způsoby. Buď dříve vyslovené právní závěry zopakovat i v rozhodovaném případě, anebo předložit odlišný právní názor rozšířenému senátu postupem podle ustanovení § 17 odst. 1 soudního řádu správního. Nic takového však rozhodující senát Nejvyššího správního soudu neučinil a jakémukoliv použití právního názoru obsaženého v rozsudku sp. zn. 6 As 125/2014 se v podstatě zcela vyhnul, čímž se však dopustil porušení dříve zmíněných principů předvídatelnosti a jednoty rozhodovací činnosti soudů a zásady rovnosti účastníků řízení.*“

Zároveň však ústavní soud svůj závěr korigoval tím, že taktéž opuštění zásady dispoziční má za následek narušení zásady rovnosti účastníků, když tímto postupem soud může upřít účastníkovi řízení vyjádřit se ke skutkovým a právním otázkám. Toto právo účastníka řízení však nemůže být narušeno v situaci, kdy soud, potažmo správní orgán, při dodržení všech zásad správního řízení, aplikuje judikaturu vztahující se k obdobným skutkům, jež byly v minulosti v rámci soudního či správního řízení projednávány. Naopak nelze připustit, aby soud či správní orgán ve vztahu k totožným či obdobným skutkům přistupoval odlišně tím, že aplikuje zásady zakotvené v českém právním řádu bez zřetele ke všem okolnostem projednávané věci, přičemž za takové okolnosti se v souladu s citovaným nálezem považuje rozhodovací praxe vztahující se k dané problematice.

Další aspekty zásady rovnosti účastníků Ústavní soud České republiky rozvíjel časově starším, nikoliv však zastaralým či překonaným, nálezu ve věci vedené pod sp. zn. IV. ÚS 690/01 ze dne 27.3.2003, kdy ústavní soud v čl. II. nálezu uvedl tento postulát: „Z pohledu ústavněprávního je nutno v zásadě na danou problematiku nahlížet tak, že ministerstvo jako orgán veřejné moci je vázáno obecně vymezeným ústavním limitem činnosti těchto orgánů, jímž je v principu především postulát, dle něhož může a současně je povinno činit pouze to, co stanoví zákon [čl. 2 odst. 2 Listiny, čl. 2 odst. 3 Ústavy České republiky (dále jen "Ústava")]. Ke znakům právního státu a mezi jeho základní hodnoty patří neoddělitelně princip právní jistoty (čl. 1 odst. 1 Ústavy), jehož nepominutelným komponentem je nejen předvídatelnost práva, nýbrž i legitimní předvídatelnost postupu orgánů veřejné moci v souladu s právem a zákonem stanovenými požadavky. Tato předvídatelnost postupu orgánů veřejné moci je vyjádřením maximy, na základě níž se lze v demokratickém právním státě spolehnout na to, že ve své důvěře v platné právo nikdo, tj. fyzická či právnická osoba, nebude zklamán. Pouze takto předvídatelné chování naplňuje v praxi fungování materiálně chápaného demokratického právního státu a vylučuje prostor pro případnou svévoli. **Obsah citovaných ustanovení, totiž že státní moc lze uplatnit jen v případech, mezích a způsobech, které stanoví zákon, nelze totiž chápat jako volnou úvahu státních orgánů, zda tak učiní či nikoliv, ale naopak jako povinnost uplatňovat tuto moc (zákonem stanoveným způsobem) tam, kde je to nezbytné (k tomuto srov. náleze ve věci sp. zn. IV. ÚS 488/01 ze dne 11. 7. 2002.**“ Ve vztahu k zásadě rovnosti účastníků správního řízení pak lze konstatovat, že i opomenutím projednání věci, jež je skutkově správním deliktem, zakládá nerovnost ve vztahu k účastníkům, který je z důvodu činnosti na straně správního orgánu nucen čelit deliktovní odpovědnosti, zatímco ve vztahu k jinému účastníkovi tato odpovědnost uplatňována bez závažného důvodu není.

Ve vztahu ke shora citovanému nálezu II. ÚS 2732/15 je pak namísto citovat zejména správními orgány často opomíjené poselství uvedené v závěru tohoto nálezu, ve kterém ústavní soud konstatoval, že právní normy je třeba vykládat tak, aby plnily svoji funkci spočívající v rozumném a spravedlivém vyřešení problému v tom smyslu, aby obstálo před měřítky tzv. zdravého rozumu a podle fundovaných představ spravedlnosti panujících ve společnosti. Při správné aplikaci tohoto přístupu pak může být přezkum zásady rovnosti účastníků řízení z hlediska práva nadbytečný.

JUDr. David Řezníček, LL.M., Ph.D.,
advokát

Mgr. Jana Tomášková

REZNICEK & CO.

[Řezníček & Co. s.r.o., advokátní kancelář](#)

Krajinská 281/44
370 01 České Budějovice

Tel.: +420 386 323 247

e-mail: reznicek@reznicek.com

© EPRAVO.CZ – Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nepřevzaté povolení stavby a změna územního plánu](#)
- [Letiště a letecké stavby](#)
- [Nejvyšší správní soud vymezuje nové hranice zneužití práva u běžných nákladů na reklamu](#)
- [Limity dohledu nad výkonem znalecké činnosti](#)
- [Stavebníci získávají od roku 2026 silnější pozici v soudních sporech o povolení stavby](#)
- [Novela zákona o spotřebitelském úvěru: zásadní regulatorní přelom, který změní finanční trh i praxi poskytovatelů spotřebitelských úvěrů](#)
- [Regulace cen taxislužby v roce 2026: co se mění a jaké mají obce možnosti?](#)
- [Jaké klíčové změny přináší návrh novely stavebního zákona?](#)
- [Nový zákon o zbraních a střelivu](#)
- [Novela zákona o pyrotechnice: likvidace profesionálů namísto zmírnění negativních vlivů](#)
- [Nový zákon o zbraních – hlavní a vedlejší držitelé a změny v posuzování zdravotní způsobilosti](#)